

Briselē, 2021. gada 17. maijā
(OR. en)

8618/21

COMPET 336	EMPL 190
IND 120	ENER 166
MI 330	ENV 289
CLIMA 100	ESPACE 50
CONSOM 116	PI 35
DIGIT 57	POLMIL 66
ECOFIN 424	RC 19
EDUC 158	RECH 201

PIEZĪME

Sūtītājs: prezidentvalsts

Saņēmējs: Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome

Temats: *Gatavošanās 2021. gada 27. maija Konkurētspējas padomei*
Jaunās Eiropas industriālās stratēģijas atjaunināšana – būtiski svarīgi nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām
politikas debates

Pielikumā pievienota prezidentvalsts piezīme "Jaunās Eiropas industriālās stratēģijas atjaunināšana – būtiski svarīgi nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām", gatavojoties politikas debatēm Konkurētspējas padomē 2021. gada 27. maijā.

Konkurētspējas padome | Iekšējais tirgus un rūpniecība

**Jaunās Eiropas industriālās stratēģijas atjaunināšana – būtiski svarīgi
nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām**

Prezidentvalsts sagatavots diskusiju dokuments

Kopš 2020. gada marta, kad Komisija pieņēma industriālās politikas paketi, daudz kas ir mainījies. Eiropas ekonomiku smagi skāra Covid-19 pandēmija, kurai bija atšķirīga kvantitatīvā un kvalitatīvā ietekme uz dažādām nozarēm un industriālajām ekosistēmām.

Atjauninātajā industriālajā stratēģijā, ar ko Komisija nāca klajā 5. maijā, ir atkārtoti apstiprinātas 2020. gada martā noteiktās prioritātes, jo īpaši zaļā un digitālā pārkārtošanās. Tajā pašā laikā tajā ir ietverts novērtējums, kura mērķis ir izmantot pandēmijas krīzē gūto pieredzi, lai veicinātu atveseļošanos, stiprinātu ES atvērto stratēģisko autonomiju (ko plaši apsprieda konkurētspējas (iekšējais tirgus un rūpniecība) ministru neformālajā sanāksmē šā gada martā) un paātrinātu divējādo pārkārtošanos, ņemot vērā Eiropadomes lūgumus, kas pausti tās 2020. gada oktobra secinājumos: i) iesniegt stratēģisku ziņojumu par vienoto tirgu, tostarp par pašreizējo stāvokli saistībā ar Vienotā tirgus īstenošanas rīcības plānu; ii) novērtēt esošo procedūru stabilitāti un tādu pasākumu nepieciešamību, ar kuriem stiprina vienotā tirgus noturību; un iii) apzināt stratēģiskās atkarības, jo īpaši visjutīgākajās industriālajās ekosistēmās, piemēram, veselības jomā, un ierosināt pasākumus to mazināšanai.

Vienotā tirgus noturības stiprināšana

Pirmajā gada ziņojumā par vienoto tirgu cita starpā ir izskatīta krīzes ietekme uz vienoto tirgu un uz Eiropas uzņēmumiem, tostarp uz industriālajām ekosistēmām un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Tajā ir arī novērtēts progress, kas panākts, svarīgāko vienotā tirgus šķēršļu novēršanā.

Pamatojoties uz analīzi un gūto pieredzi, Komisija apstiprina savu apņemšanos izpētīt veidus, kā stiprināt vienotā tirgus noturību. Tas ietver Vienotā tirgus ārkārtas instrumentu, kura mērķis ir rast strukturālu risinājumu, kas nodrošinātu personu brīvu pārvietošanos un preču un pakalpojumu brīvu apriti un pieejamību nākotnē iespējamās krīzes situācijās.

Dokumentā arī ir uzvērtā Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupas svarīgā loma; grupa tika izveidota, pamatojoties uz industriālo stratēģiju, 2020. gada martā kā augsta līmeņa forums, kurā Komisija un dalībvalstis kopīgi meklē risinājumus vienotā tirgus šķēršļu novēršanai.

Tiks turpināti centieni novērst ierobežojumus un šķēršļus, kas apzināti 2020. gada ziņojumā par šķēršļiem vienotajā tirgū. Komisija jo īpaši izpētīs iespējas definēt standartus uzņēmējdarbības pakalpojumu jomā un uzlabot darba ņēmēju norīkošanas praktisko īstenošanu. Uzmanība tiks pievērsta arī preču un pakalpojumu mijiedarbībai visās ekosistēmās un efektīvas tirgus uzraudzības lomai, kuru īsteno valstu iestādes, lai risinātu jautājumus saistībā ar neatbilstīgiem produktiem.

Lai uzlabotu MVU maksātspēju, tiks veicinātas arī konkrētas iniciatīvas, kuru mērķis ir cīnīties pret maksājumu kavējumiem, piemēram, topošais Maksājumu kavējumu novērošanas centrs, investīciju piesaistīšana MVU, izmantojot *InvestEU* MVU daļu, un jauns publiskā un privātā sektora fonds sākotnējiem publiskiem piedāvājumiem (*IPO*) nolūkā nodrošināt labāku piekļuvi pašu kapitāla finansējumam. Šīs darbības veicinās vienotā tirgus atveseļošanu un stiprinās ES industrijas konkurētspēju un noturību.

Jautājumu saistībā ar ES stratēģiskajām atkarībām risināšana

2020. gada marta industriālajā stratēģijā tika uzsvērts, cik svarīgi ir stiprināt ES atvērto stratēģisko autonomiju un ka ir jāsamazina atkarības no trešām valstīm attiecībā uz dažiem konkrētiem stratēģiski svarīgiem produktiem, infrastruktūrām un tehnoloģijām. Covid-19 krīze parādīja, cik svarīgi ir panākt labāku prognozēšanu par to, kurās jomās ir un turpmāk būs stratēģiskas atkarības.

Komisijas dienestu darba dokumentā par stratēģiskajām atkarībām, kas publicēts kopā ar atjaunināto industriālo stratēģiju, Komisija ir veikusi uz tirdzniecības datiem balstītu analīzi, kas sniedz pirmo ieskatu. No 5200 ES importētajiem produktiem analīzē ir identificēti 137 produkti (kas veido 6 % no ES kopējās preču importa vērtības) jutīgās industriālajās ekosistēmās, no kurām ES ir ļoti atkarīga. Aptuveni puse no tiem nāk no Ķīnas. Šie produkti galvenokārt ir saistīti ar energoietilpīgām nozarēm (piemēram, izejvielām) un veselības ekosistēmām (piemēram, aktīvajām farmaceitiskajām vielām) vai citiem produktiem, kas ir būtiski zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam.

No minētajiem produktiem 34 produkti tiek uzskatīti par neaizsargātākiem, ņemot vērā to iespējami zemo potenciālu tālākai diversifikācijai un aizstāšanai ar ES produkciju. Šī analīze aptver sešus padziļinātus pārskatus par izejvielām, akumulatoriem, aktīvajām farmaceitiskajām vielām, ūdeņradi, pusvadītājiem, mākoņtehnoloģijām un perifērdatošanas tehnoloģijām. Analīze arī norāda uz izaicinājumiem un atkarībām progresīvu tehnoloģiju jomā.

Attiecībā uz turpmāko virzību atjauninātajā industriālajā stratēģijā tiek vēlreiz apliecināta Komisijas vēlmi turpināt sadarbīties ar dalībvalstīm un industriju, tostarp, izmantojot Industriālo forumu, lai padziļinātu analīzi un novērstu apzinātās stratēģiskās atkarības. Kā izklāstīts Tirdzniecības politikas pārskatīšanas paziņojumā, tiks turpināts darbs pie tā, lai dažādotu starptautiskās piegādes ķēdes un veidotu starptautiskas partnerības ar līdzīgi domājošiem partneriem.

Turklāt atjauninātajā industriālajā stratēģijā tika atkārtoti apstiprināts Komisijas atbalsts industriālām aliansēm stratēģiskās jomās, kurās tās ir atzītas par labāko instrumentu, ar ko paātrināt darbības, kuras citādi netiktu attīstītas. Konkrēti, Komisija ir paziņojusi, ka tā gatavojas izveidot divas alianses: procesoru un pusvadītāju tehnoloģiju jomā un industriālo datu, perifērdatošanas un mākoņdatošanas jomā. Tā arī apsver iespēju sagatavot Kosmisko nesējraķešu aliansi un Bezemisiju aviācijas aliansi, kas pilnībā papildinātu ar pašlaik apsvērto Atjaunīgo un mazoglekļa degvielu un kurināmā aliansi.

Saskaņā ar atjaunināto industriālo stratēģiju Komisija nāks klajā arī ar standartizācijas stratēģiju, lai saskaņā ar Eiropas stratēģiskajām interesēm un vērtībām ieņemtu pārliecinošāku nostāju Eiropas un starptautisko standartu noteikšanā. Lai gan standartizācija pēc būtības ir tehniska, tā ir ļoti stratēģiska darbība. Standarti nodrošina sadarbību starp dažādām ierīcēm un pakalpojumiem, samazina pielāgošanās izmaksas, novērš šķēršļus tirdzniecībai, palīdz uzņēmumiem piekļūt tirgiem un atvieglo jaunu tehnoloģiju un produktu ieviešanu. Turklāt standartiem var būt svarīga loma ES konkurētspējas un tehnoloģiskās līderības veicināšanā, jo īpaši jaunās jomās, kurās ES pati vai sadarbībā ar līdzīgi domājošiem partneriem spēj ietekmēt starptautisko sistēmu.

Vēl vairāk dažādot piegādātāju bāzi un stiprināt ES vērtības ķēdes globālā kontekstā var palīdzēt paziņotie norādījumi par stratēģisko publisko iepirkumu.

Kopā ar atjaunināto industriālo stratēģiju Komisija ir arī ierosinājusi juridisku instrumentu, kas vērsīsies pret ārvalstu subsīdiju potenciāli kropļojošo ietekmi vienotajā tirgū. Šis instruments var būt svarīgs elements, jo ar to pievēršas vienlīdzīgu konkurences apstākļu ārējai dimensijai un tādējādi tas palīdzēs veicināt taisnīgu un konkurētspējīgu vienoto tirgu.

Visbeidzot, atjauninātajā industriālajā stratēģijā izklāstītās iniciatīvas ir jāizskata arī plašākā darbību kontekstā, kuras apsver trešās valstis. Piemēram, ASV veic savu piegādes ķēžu pārskatīšanu, galveno uzmanību pievēršot akumulatoriem, pusvadītājiem, aktīvām farmaceitiskām vielām un retzemju metāliem, kā arī sešiem rūpnieciskajiem pamatiem ¹. G7 jauna G7 ekonomikas noturības rīcības plāna ietvaros pievēršas arī globālās piegādes ķēdes neaizsargātībai.

Divējādās pārkārtošanās paātrināšana

Pandēmija ir ietekmējusi zaļās un digitālās pārkārtošanās ātrumu un mērogu. Lai nostiprinātu pārkārtošanos ekonomisko pamatojumu un to paredzamību, kas ir priekšnosacījumi uz informāciju balstītiem lēmumiem par investīcijām, industrijai ir vajadzīgs saskaņots tiesiskais regulējums, piekļuve spējām un infrastruktūrai (tostarp digitālajai infrastruktūrai), piekļuve finansējumam (ar spēcīgu uzsvāru uz pašu kapitāla instrumentiem un nepieciešamību uzlabot kapitāla ekosistēmu), piekļuve izejvielām un dekarbonizētai enerģijai un pareizās prasmes.

Ņemot vērā iepriekš minēto, atjauninātajā industriālajā stratēģijā ir sniegta pirmā analīze par izaicinājumiem, ar ko saskaras četrpadsmit industriālās ekosistēmas, un par jau īstenotajām transformatīvajām iniciatīvām. Šī analīze ir svarīgs ieguldījums, lai – partnerībā ar industriju, publiskā sektora iestādēm, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām – līdzradītu tā sauktos pārkārtošanās ceļus industriālajās ekosistēmās.

Ir arī jārada un jāpadziļina ekoprojektu tirgi un jāveicina investīcijas. Investīcijas no *Next Generation EU*, ko Konkurētspējas padomei bija iespēja apspriest pagājušā gada februārī, sniegs iespējas strukturāli mainīt mūsu ekonomikas. Daudzvalstu projektiem, industriālajām apvienībām, Eiropas partnerībām un citiem instrumentiem var būt svarīga nozīme, lai veicinātu divējādo pārkārtošanos.

---

¹ Aizsardzība, veselība, IKT, enerģētika, transports, lauksaimniecības pārtika.
Sk. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/02/24/executive-order-on-americas-supply-chains/>.

Piekļuve kritiski svarīgām izejvielām

Atjauninātā industriālā stratēģija un tās sniegtā ES stratēģisko atkarību un spēju kartēšana vēl vairāk vērš mūsu uzmanību uz ES atkarību no izejvielu piegādes no trešām valstīm.

ES rīcības plānā par kritiski svarīgām izejvielām ² ir izklāstītas desmit darbības noturības un atvērtas stratēģiskās autonomijas veidošanai, ar ko vienlaikus samazina resursu izmantošanas ietekmi uz vidi un sabiedrību. Par ļoti svarīgu tam, lai ES rīcības plāns būtu sekmīgs, tiek uzskatīta dalībvalstu informētība par savām stratēģiskajām atkarībām no kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, tām izmantojot leņķpējās nozares un aktīvi iesaistoties. Starp jomām, kurās vissteidzamāk jāīstojas, ir retzemju metāli. Tie ir būtiski, lai ražotu pastāvīgos magnētus dažādās industriālajās ekosistēmās, jo īpaši autobūves, atjaunojamo energoresursu un aizsardzības jomā ³.

Gandrīz pilnīgu paļaušanos uz vienu retzemju metālu piegādes un rafinēšanas avotu un magnētu reciklēšanu (Ķīna) var uzskatīt par stratēģisku risku, ko steidzami cenšas novērst ne tikai ES, bet arī ASV, Japāna, Apvienotā Karaliste, Kanāda, Austrālija, Indija un citas valstis.

Ir vajadzīgas investīcijas, un Eiropas Izejvielu alianse ir sagatavojusi investīciju projektu plūsmu, kas varētu palīdzēt risināt svarīgas izejvielu atkarības problēmas. Tomēr, lai tas izdotos, leņķpējiem ražotājiem ir jānodrošina tirgus.

---

² COM (2020) 474, 2020. gada 3. septembris.

³ Pastāvīgos magnētus izmanto 95 % elektrotransportlīdzekļu, vēja turbīnas satur vidēji 600 kg pastāvīgo magnētu uz MW. Aizsardzības rūpniecībā izmanto nelielu daļu pastāvīgo magnētu, taču tie ir augstas kvalitātes un grūti aizstājami.

Patlaban retzemju metālu ieguve iekšzemē ir tuvu nullei. ES rīcības plānā dalībvalstis un reģioni tiek aicināti labāk izmantot vietējos resursus, apzinot kritiski svarīgo izejvielu ieguves, pārstrādes un atkritumu valorizācijas projektus, kurus varētu ieviest līdz 2025. gadam (piemēram, veicot attiecīgas investīcijas nacionālajos atvēršanas un noturības plānos). Ieguvei iekšzemē ir potenciāls līdz 2030. gadam nodrošināt 20 % no ES gada pieprasījuma ⁴.

Komisija ir ierosinājusi attīstīt stratēģiskas partnerības ar resursiem bagātām valstīm, lai dažādotu ārējos avotus, un jau risina sarunas ar Kanādu un Ukrainu. Svarīgi ir arī citi reģioni, piemēram, Rietumbalkāni. Serbijai ir lieli litija, borātu un citu kritiski svarīgu izejvielu resursi, un tā ir apliecinājusi savu ieinteresētību veidot stratēģisku partnerību ar ES. Komisija arī apsver iespēju ierosināt stratēģiskas partnerības ieinteresētajām valstīm Āfrikā, piedāvājot tām palīdzēt radīt pievienoto vērtību kalnrūpniecības nozarē kā ekonomiskās un sociālās attīstības virzītājspēku.

Ir svarīgi vēlreiz atzīmēt, ka arī citi globālie spēlētāji raugās uz šīm valstīm, lai nodrošinātu kritiski svarīgu izrakšanu piegādi. Tāpēc ir svarīgi, lai dalībvalstis un Eiropas uzņēmumi aktīvi iesaistītos šajās stratēģiskajās partnerībās.

Apspriežamie jautājumi:

- 1. Kādiem trim atjauninātās industriālās stratēģijas elementiem būtu jāpiešķir prioritāte attiecībā uz politikas pasākumiem, kas jāpieņem īstermiņā/vidējā termiņā? Paturot prātā iekšējā tirgus būtisko nozīmi, kurus trīs elementus jāuzskata par īpaši svarīgiem jaunajam Vienotā tirgus ārkārtas instrumentam?*
- 2. Vai atkarības no kritiski svarīgām izejvielām apdraud investīcijas tādā apmērā un tempā, kādi vajadzīgi, lai efektīvi aktivizētu zaļo un digitālo pārkārtošanos? Kādas investīcijas izejvielu vērtības ķēdēs dalībvalstis paredz atbalstīt, izmantojot privātās investīcijas, Atvēršanas un noturības mehānismu, ES fondus un/vai valsts atbalstu?*

---

⁴ Eiropas Izejvielu alianses (ERMA) aprēķini: Līdz šim ERMA ir apzinājusi 14 vietējos projektus, kas līdz 2030. gadam varētu nodrošināt 7000 t magnētu un apmierināt 20 % no ES gada pieprasījuma.